

ten juomatapojen oluen ansios-
ta siistiytyneen. – Sanotaanhan
oluen rauhoittavan eikä teke-
vän äkäiseksi niin kuin jotkut
niin sanotut rähinäviinat. Olut-
ta voi pitää virkistävänä juoma-
na tai palsamina kovan päivän
pääteeksi, hän kiitti.

Ajallisesti Huuhtanen sijoiti
oluen ja sivistyksen synnyn
rinnakkain. Panimon keitto-
huoneen käynnistäjänä minis-
teri muistutti, että Kalevala

mahdutti maailman luomisen
200 säkeeseen, mutta oluen
keksimisen selittämiseen tar-
vittiin jo 400 säettä. Myönteis-
enä seikkana hän piti myös
sitä, että valtio saa panimoilta
olutverona vuosittain noin 2,5
miljardia markkaa.

Ohrajuoman ikivanhojen
taustojen ohella muisteltiin
Neuvostoliiton suurlähettilään
kehittämää markkinapotkua
Karjala-oluelle 60-luvulla: lä-

hettiläshän nostatti kohun eti-
ketin miekka ja sapeli -aihees-
ta. Joku ehättikin toivomaan
nykyisen Venäjän kuvernööri-
tä Juri Derjabinilta samanlais-
ta vetoapua uudelle yrittäjälle.
Pekka Kääriäinen perustaa us-
konsa kuitenkin alueen omiin
voimiin ja perinteeseen, ra-
kuunahenkisen hellyys löytää
itse tarvitsijansa.

MARJATTA JAATINEN

BIOLOGISEN ALKOHOLITUTKIMUKSEN PERUSTEOS

Keskeisintä alkoholifysiologi-
an ja alkoholisairauksien tie-
toa tarjotaan nyt nimellä ”Al-
koholi: biolääketieteellinen
käsikirja”. Kirjassa on vielä
tunnistettavissa perusrakenne
vuodelta 1977, jolloin Kalervo
Eriksson ja Olof Forsander toi-
mittivat kirjan ”Alkoholifysio-
logia: alkoholin vaikutuksen
elimistöön ja terveyteen”.
Kymmenen vuotta myöhemmin
julkaistiin Kalervo Kiiänmaan
ja Reino Ylikahrin toimittama
”Alkoholi – vaikutukset eli-
mistöön ja terveyteen”. Nyt il-
mestynyt kirja on edeltäjänsä
veroinen suomenkielinen bio-
logisen alkoholitutkimuksen
perusteos.

Edelliseen laitokseen ver-
rattuna kirjan aihejaottelu on
pysynyt ennallaan ja kirjoitta-
jista suuri osa on samoja. Bio-
lääketieteellinen tieto on ryh-
mitelty selkeästi kolmeen eri
aihekokonaisuuteen. Alkoholi

elimistössä -jakso tutustuttaa
lukijan peruskäsitteisiin ja al-
koholifysiologiaan. Alkoholi-
sairaudet käydään järjestel-
mällisesti läpi omassa jaksos-
saan. Alkoholismi-jaksossa
käsitellään alkoholismin tau-
dinmäärittystä, alkoholihaitto-
jen ehkäisyä, käytännönlähei-
sesti alkoholin vieroitusoirei-
den hoitoa sekä kuvataan hoi-
tojärjestelmämme toimintaa ja
arvioidaan alkoholistien hoi-
don tuloksellisuutta hoitotuki-
musten perusteella.

Johdanto-osassa käsitellään
alkoholia ja alkoholijuomia
yleisluonteisesti. Alkoholi ja
yhteiskunta -jaksoon sijoit-
tavat tiivistetysti tuoreimman
juomatapatutkimuksen tulok-
set sekä liikennejuopumusta,
alkoholitaloutta ja -politiikkaa
käsittelevät kirjoitukset.

Laajuutensa ja esitystapansa
perusteella teos toimii pikem-
min oppi- kuin käsikirjana.

Keskeisimmät asiat on esitetty
selkeästi ja havainnollisesti,
mutta valitettavasti artikkelei-
den loppuun liitetyt kirjalli-
suusviitteet eivät riitä ajankoh-
taisen lisätiedon hankkimi-
seen. Kotimaisissakin ammat-
tilehdissä on viime vuosina il-
mestynyt monia artikkeleita,
jotka olisivat ansainneet tulla
mainituiksi.

Toimittajien lisäksi on ura-
koinut 31 artikkelikirjoittajaa.
Kieliasultaan kirja on yllättä-
vän hyvä, kun ottaa huomioon
monen kirjoittajan yhteistyön.
Peruskäsitteissä olisi kannat-
tanut käyttää järjestelmällises-
ti vain yhtä muotoa. Esimer-
kiksi toleranssi esiintyy kol-
mena eri käännosehdotuksena.
Juoppohulluus (delirium tre-
mens) on sekoitettu äkilliseen
sekavuustilaan (delirium).
Muuten artikkelit on kirjoitettu
sujuvasti, painovirheitä on
erittäin vähän, tekstin asettelu

on sopusuhtainen ja selkeä. Kuvitusta on niukahkosti, mutta se auttaa asioiden mieleenpääntämisessä ja toimii tärkeiden kohtien paikallistajana.

Kirjan luettavuus olisi parantunut ja sivumäärä pienentynyt, jos toimittajat olisivat karsineet tarpeetonta asioiden toistoa varsinkin kirjan alkuosan artikkeleissa. Joihinkin artikkeleihin on liitetty viittauksia toisiin. Selkeä ratkaisu olisi ollut peruskäsitteiden määrittely kirjan lopussa ja kunnollisen sisällysluettelon laatiminen.

Pähteiden sekakäyttöä sivutaan useassa yhteydessä, mutta mutkikasta aihetta olisi voinut käsitellä omassa kirjoi-

tuksessaan.

Yleistajuinen johdanto neurobiologisiin riippuvuusteorioihin olisi sopinut kirjaan paremmin kuin alkoholismilava määrittely. Alkoholismilääkehoitoa käsittelevä luku olisi tarvinnut johdannokseen kappaleen keskushermoston välittäjäaineista ja niiden vastaantajista.

Esipuheessaan toimittajat toivovat kirjan tavoittavan

mahdollisimman laajan lukijajoukon. Parhaiten se sopii terveydenhuoltoalan perus- ja täydennyskoulutuksen oppikirjaksi, joka koostaa ja täydentää muulla koulutuksessa esille tulleen hajanaisen tiedon. Kirjaan on saatavissa hyvin suunniteltu opetuskalvosarja ”Alkoholi: vaikutukset elimistöön ja terveyteen”.

PEKKA HEINÄLÄ

ALKOHOLI: BIOLÄÄKETIETEELLINEN KÄSIKIRJA
TOIMITTANEET KALERVO KIIANMAA JA
MIKKO SALASPURO
KEURUU: OTAVA, 1993
288 s.

TOISENLAINEN TEHTAAN HISTORIA

Tehtaalla on historiansa, niin myös tehtaantyöläisellä. Nämä historiat saattavat olla hyvin erilaisia. Tehtaan historian kirjoitus on usein voittajien historiaa, tehtaan työntekijöiden häviäjien unohdettua historiaa.

Kun Strengbergin tupakkatehdas Pietarsaaressa vietti 200-vuotisjuhliansa vuonna 1962, julkaistiin Oscar Nikulan historiikki ”Strengberg 1762–1962” (Helsinki 1962). Nikula kuvaa ansiokkaassa historiikissaan tehtaan menestyksiä ja menetyksiä tehtaan omistajien kohtaloiden kautta. Hän valittaakin, että me emme tiedä tupakkatyöntekijöiden

elämästä yleensä mitään. Oikeastaan vain sen, että työpäivät olivat vielä 1800-luvun lopulla pitkät, aamuseitsemästä iltaseitsemään, ja että vuodessa oli yksi vapaapäivä, ”marjastus-päivä” – palkaton, totta kai. Ja tehtaaseen tultiin viimeistään rippikoulun jälkeen 14–15-vuotiaina ja tehtaassa oltiin niin kauan, kun tehtaan herrat pitivät.

Anna-Lisa Sahlström on vartannut Oscar Nikulan kutsuun ja selvittänyt tupakkatyöläisten elämää: millaista oli rullata tupakkaa, millaista oli työntekijän arki, miten tehtaan pilli vihelsi ja miten pelättiin, ettei se jonain päivänä enää kutsu-

vasti viheltäisikään. Sahlström on ilmeisesti käyttänyt samoja arkistoja kuin Nikulakin ja myös Nikulan historiikkia. Valitettavasti hän ei kerro käyttämänsä lähteitä. Sahlström on kuitenkin lisäksi haastatellut entisiä tupakkaenkeleitä ja tutkinut tehtaan ammattiyhdistyksen arkistoja.

Sahlströmin teoksessa vilisee samoja arvokkaita nimiä kuin Nikulan historiikissa. Mutta kertojat ovat osin toisia. Isomalmi perusti tehtaan Pietarsaareen ja oli muutoinkin kaupungin ykkösmies: laivanvarustaja, kauppias, tupakka-tehtailija, raatimies ja paljon muutakin. Vaikka joku pietar-